

מטרה הוא קנה את השור הזה.

אך עדיין יש לדון: וליחזי דמי היכי נינחוז? נבדוק כמה כסף הוא שילם עבור השור, כי שור הראוי לחרישה שוה יותר משור שאינו ראוי לחרישה אלא רק לשחיטה. ולכן, אם נמצא שהוא שילם מחיר יקר של שור הראוי לחרישה, סימן הוא שקנה את השור לחרישה, ומקח טעות הוא.⁽⁴⁾ ואם הוא שילם מחיר זול של שור שאינו ראוי אלא לשחיטה, סימן שהוא קנה אותו לשחיטה, ואין כאן מקח טעות. ולמה נחלקו רב ושמואל?⁽⁵⁾

ומשנינן: לא צריכא, מחלוקתם היא באופן דאייקר בישרא, וקם בדמי רדיא. שהתייקר מחירם של השוורים העומדים לשחיטה, והגיע עד לגובה המחיר של שוורים

גברא דזבין לנכסתא, אם הוא אדם שרגיל לקנות שוורים לשחיטה, כגון שהוא קצב, ואינו עובד אדמה הצריך את השור לחרוש עמו, הרי ודאי קנה את הבהמה לנכסתא, לשחיטה, וכאן גם רב מודה שאין כאן מקח טעות.

ואי לרדיא, אם הוא אדם שרגיל לקנות שוורים לחרישה, כגון שהוא עובד אדמה ולא קצב, אם כן בודאי שהוא קנה את השור לרדיא, לחרישה, וגם שמואל מודה שאם המוכר נתן לו שור נגחן הרי זה מקח טעות, שהרי זה כאילו אמר לו הקונה בפירוש שימכור לו שור הראוי לחרישה!⁽³⁾

ומעמידה הגמרא: רב ושמואל נחלקו בגברא דזבין להכי ולהכי, שהקונה הוא גם טבח וגם עובד אדמה. ואין ידוע לאיזו

5. לעיל בפרק המוכר את הספינה [עז ב], נחלקו רבי יהודה ורבנן לגבי מכר את הצמד לא מכר את הבקר, שרבי יהודה סבר "הדמים מודיעים", ורבנן סוברים "אין הדמים ראייה".

וכתבו התוס', שקושית הגמרא כאן היא אפילו לרבנן, הסוברים שאין הדמים ראייה, כי דוקא שם, שרוב אנשים קוראים לבקר בקר, ולצמד צמד, ורק מיעוט קוראים לצמד בקר, ונמצא שהרוב מסייע למוכר המוחזק, לכן אין הולכים אחר הדמים נגד הרוב והמוחזק. ואפילו לפי הגירסא שם שהוא מחצה על מחצה, האנשים שקוראים לצמד בקר והאנשים שאינם קוראים לצמד בקר, מכל מקום, אין בכח ראיית הדמים להכחיש את כח המוחזק. אבל כאן, שרוב האנשים קונים לרדיא, ונמצא שהרוב הוא לטובת הקונה נגד המוכר שהוא מוחזק, אז הולכים אחר הדמים, שהם יכריעו בין הרוב לבין המוחזק. תוס' ד"ה וליחזי.

ונמצאה טריפה, חייב המוכר להחזיר לו את הדמים.

ועוד למדנו מכאן, שהקונה פרקמטיא מחבירו להוליכה למקום ידוע, ומצא שם מום במקח, ואין לו מה לעשות עמו, אין צריך הלוקח להוציא הוצאות כדי להחזירה למוכר, אלא מניחה ביד שומר חנם, ובא ונוטל מהמוכר את כספו.

3. ומדובר באופן שהמוכר והקונה מכירים זה את זה. רשב"ם.

וכתב המהרש"א, שאם כן, היתה יכולה הגמרא לתרץ, שמדובר שאין מכירים זה את זה. אלא שניחא לגמרא להעמיד פלוגתתם בכל ענין. וגם שמסתמא מכירים המוכר והקונה זה את זה.

4. ואפילו אם קנה אותו לשחיטה הרי שילם עליו הרבה יותר ממחירו, ויש כאן אונאה של יותר משתות, שהדין הוא שהמקח בטל. רשב"ם.